

(1) במדבר פרק יא

(כה) וַיִּרְדּוּ יְדֹנָד בָּעֵנָן וַיִּזְדַּבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאצֵּל מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שְׁבָעִים אִישׁ הַזִּקְנִים וַיְהִי כְּנֹחַ עֲלֵיהֶם הַרוּחַ וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסֹפוּ:
(כו) וַיִּשְׁאַרוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים בְּמִתְנַהֵה שֵׁם הָאֶחָד אֶלְדָּד וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מִיָּדָד וַתִּנַּח עֲלֵיהֶם הַרוּחַ וַהֲמָה בְּפִתְחֵיהֶם וְלֹא יָצְאוּ הָאֶהָלָה וַיִּתְנַבְּאוּ בְּמִתְנַהֵה:
(כז) וַיִּרְץ הַנֶּעֱרַר וַיִּגַּד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֶלְדָּד וּמִיָּדָד מִתְנַבְּאִים בְּמִתְנַהֵה:
(כח) וַיַּעַן יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מִשְׁרַת מֹשֶׁה מִבְּחַרְיוֹ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי מֹשֶׁה כֹּלָּאם:
(כט) וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה הֲמִקְנָא אֶתָּה לִי וּמִי יִתֵּן כָּל עֵם יְדֹד נְבִיאִים כִּי יִתֵּן יְדֹד אֶת רוּחוֹ עֲלֵיהֶם:

(2) רש"י על במדבר פרק יא פסוק כח

כלאם - (סנהדרין ו) הטל עליהם צרכי צבור והם כלים מאליהם (ספרי)
ד"א תנם אל בית הכלא לפי שהיו מתנבאים משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ:

(3) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף יז.

ומה נבואה נתנבאו אמרו משה מת יהושע מכניס את ישראל לארץ
אבא חנין אומר משום רבי אליעזר על עסקי שליו הן מתנבאים עלי שליו עלי שליו
רב נחמן אמר על עסקי גוג ומגוג היו מתנבאין שנאמר כה אמר ה' אלהים האתה הוא אשר דברתי בימים
קדמונים ביד עבדי נביאי ישראל הנבאים בימים ההם שנים להביא אותך עליהם וגו' אל תיקרי שנים אלא
שנים ואיזו הן שנים נביאים שנתנבאו בפרק אחד נבואה אחת הוי אומר אלדד ומידד

(4) מהרש"א חידושי אגדות מסכת סנהדרין יז.

משה מת וכו' על עסקי שליו כו' על עסקי גוג ומגוג וכו'. דברי ת"י דכולהו נפקי מהאי קרא ממלת במחנה
דכתיב ויתנבאו במחנה ר"ל יהושע משמש במחנה ישראל אחריו ובשליו כתיב ויטוש על פני המחנה ולענין גוג
ומגוג במחנה גדולה שיבא לעתיד ודו"ק:

(5) העמק דבר על במדבר פרק יא פסוק כו

ותנח עליהם הרוח והמה בכתובים וגו'. לפי הענין היה ראוי סדר הכתוב להיפך. ושם השני מידד והמה
בכתובים ולא יצאו האוהלה ותנח עליהם הרוח ויתנבאו. אלא משום שהיה במשמע שנתנבאו במחנה באותה
שעה שחל רוח"ק על שבעים איש סביבות א"מ. והיה קשה מדוע לא יצאו האנשים עפ"י דבר משה. ואפי' אם
חשבו שאין כדאים כפרש"י בשם ספרי. מכ"מ לא היה להם לסרב על מאמר משה חלילה.

(6) מש"ה ביאר הכתוב שמאז הודיע להם שהמה הנבחרים ועליהם לצאת. נחה עליהם הרוח. ושוב לא יכלו
לצאת. ואח"כ נתנבאו ג"כ. מעתה מובן שלא היה נבואתם אותו דבר שנתנבאו שבעים איש שהוא אותו הדבור
שנדבר עם משה כמש"כ. שהרי עדיין לא נדבר עם משה. מש"ה דרשו שהיה איזה נבואה השייך למשה שהוא
משה מת וכו'. ובסנהדרין ספ"א איתא שנתנבאו מלחמת גוג ומגוג. ודקדקו מכתוב א' בס' יחזקאל:

(7) מלבים על במדבר פרק יא פסוק כו

ועתה פ' הטעם שנשארו במחנה מפני שנחה עליהם הרוח והמה בכתובים שתיכף שנכתבו שמותם בין
הנבחרים נחה עליהם הרוח הגם שלא יצאו האהלה לקבל אצילות הרוח מרוחו של משה כי קבלו הנבואה
מצנור מיוחד בפ"ע,

(8) ולפ"ז היה להם שני מעלות על יתר הזקנים, [א] שהם לא קבלו אצילות רק ע"י משה וע"י קרבת האהל
והם קבלו האצילות בפ"ע ובמחנה כי היו מוכנים אל זה בעצמם, [ב] שהזקנים התנבאו רק אז ולא יספו
להתנבאות והם התנבאו עד יום מותם, וגם שהזקנים לא נבאו להמחנה רק לפני משה כבני הנביאים שנבאו
לפני שמואל כשהאציל רוחו עליהם, והם נבאו במחנה,

(9) וחז"ל אמרו שנבאו משה מת ויהושע מכניס ונבאו נבואה עתידה על בוא גוג ומגוג באחרית הימים, שכ"ז
לא היה אפשר אז לשום נביא לנבאות אחר שקבלו נבואתם מצנור של משה א"כ כל דבר שהעלים ה' ממשה
לא יכול להעבירו דרך צנורו של משה לזולתו, וכשם שנעלם ממשה אז שלא יכנס לארץ כך נעלם מאתו ענין
גוג ומגוג, שאם היה משה נכנס לארץ היה אז תקון העולם כמו שיהיה באחרית הימים ולא היה ענין גוג ומגוג
וכל ענינם אלה כלל כמ"ש במק"א, ורק הם יכלו לנבאות נבואות אלה אחרי שקבלו נבואתם ממקור נפתח
בפ"ע שלא באמצעות משה:

10) רב ש ר הירש על במדבר פרק יא פסוק כט

לשיטה זו, אלדד ומידד הם האנשים האלה שניבאו בימי קדם על אחרית הימים. במקום אחר פיתחנו את הרעיון, שגוג ומגוג מבטאים את המסקנה הקיצונית של "עיקרון הגג": העיקרון של ריכוז כל ההנהגה בפיסגה העליונה של האומה. עיקרון זה יוכרע באחרית הימים, ועיר הנצחון של עיצוב האדם תיקרא "המונה" - על שם הפשטות העממית של ההמונים (יחזקאל לט, טז).

11) אם יש אמת כל שהיא ברעיון זה, תוכן המשמעות של נבואת אלדד ומידד. הם בישרו את המאורע שהוא חזון לעתיד: נצחון הפשטות העממית על ניגודה בגוג ומגוג; או הם חזו את המאורע שהוא קרוב לבוא: מות משה ומנהיגות יהושע. נבואות אלה יצאו מפיהם של ענוי עולם שנמצאו ראויים להנהיג את העם, אך מרוב ענוותנותם סירבו לקבל את התפקיד רב ההשפעה והעדיפו להשאיר במחנה בקרב העם. משום כך זכו לבשר את העתיד האידיאלי של נצחון הפשטות העממית, כי בעת ההיא נקודת הכובד של הישע העולמי החברתי לא תהיה ב"אהל", אלא ב"מחנה", לא ב"גוג ומגוג", אלא ב"המון". או הם ניבאו על מות משה והשלמת הגורל הלאומי על ידי יהושע; שכן אמת גדולה למדנו מנבואה זו: אין לך אדם שאי אפשר להתקיים בלעדיו, והדברים אמורים אפילו במשה. גם בני דורו חייבים לדעת שעתידה האומה להתקיים גם בלעדיו. משה מת - ואף על פי כן יתגשם ייעוד האומה.